

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO KAUNO JONO BASANAVIČIAUS GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Kauno Jono Basanavičiaus gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašas nustato prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui Kauno Jono Basanavičiaus gimnazijoje (toliau – gimnazija).

3. Tvarkos aprašo tikslas – sukurti saugią mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocine mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias ar smurtą, turi reaguoti ir tai stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti patyčių ar smurto situacijoje.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

5.3. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

5.4. besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų;

5.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

5.6. patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.7. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.8. patyčių intervencija – visuma priemonių, nukreiptų į smurto ir patyčių stabdymą ir taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus;

5.9. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, gimnazijos Vaiko gerovės komisijos pirmininkas (toliau – VGK), VGK nariai, klasių vadovai, o jos vykdyje dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

7. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio smurto ir patyčių prevencijos priemonių, įtrauktų į VGK planą, parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

8. Tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos VGK pirmininkas.

9. VGK teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais, dėl Tvarkos aprašo tobulinimo.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vyksta nuosekliai ir reguliariai ugdant mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialinius įgūdžius.

11. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

11.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

11.2. įgyvendinant prevencines programas;

11.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias ir kitas veiklas;

11.4. gimnazijos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija keliama ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulinant kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulinant asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

12. Saugaus gimnazijos mikroklimato kūrimas vykdomas:

12.1. gimnazijoje kuriant mokymo(si) aplinkas, palankias asmenybės augimui, kuriant pozityvius, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįstus santykius, puoselėjant mokinių stiprybes ir galias, skatinant ir stiprinant bendrumo, tapatumo ir priklausymo gimnazijos bendruomenei jausmus;

12.2. pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

12.2.1. esamos situacijos įvertinimo: VGK, vadovaudamasi gimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

12.2.2. gimnazijos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi gimnazijos direktorius, VGK, į šį procesą įsitraukia visi gimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

12.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikroklimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

12.2.4. Priemonės įgyvendina gimnazijos darbuotojai;

12.2.5. Priemonių veiksmingumo vertinimo: VGK analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

13. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

13.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą gimnaziją vietos bendruomenėje;

13.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

14. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

14.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokių įtarimų keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, jei turi galimybę, išsaugo įrodymus;

14.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

14.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis - tėvus ar gimnazijos darbuotojus ar institucijas - policiją, greitąją medicinos pagalbą;

14.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir / ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju, jei turi, pateikia išsaugotus įrodymus;

14.5. jei informuoja tiesiogiai VGK pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamas ir / ar įvykusias patyčias, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (2 priedas).

15. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir / ar įvykusias patyčias:

15.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių ar smurto atvejis;

15.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus, esant poreikiui, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

15.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą; ją perduoda VGK pirmininkui ar socialiniam pedagogui;

15.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su VGK pirmininku, socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

16. Užpildytą formą priėmęs asmuo (VGK pirmininkas, socialinis pedagogas) registruoja Smurto ir patyčių registracijos sektuve, kuris laikomas socialinio pedagogo kabinete:

16.1. imasi spręsti patyčių situaciją;

16.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja gimnazijos VGK posėdį;

16.3. kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja VGK narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

17. VGK, įvertinusi turimą informaciją:

17.1 numato veiksmų planą - gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus; esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

17.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

17.3 vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

18. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias, turi informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo, pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias, turi informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą, patyčias arba jo smurtavimą, tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis dokumentuose numatytų priemonių.

21. Gimnazijos darbuotojai, smurtavę ar smurtą patyrę gimnazijoje, pagalbos gali kreiptis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento, į Kauno Pedagoginę psichologinę tarnybą arba į Kauno miesto savivaldybę.

22. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

24. Su Tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai. Tėvai su šia tvarka supažindinami per elektroninį dienyną. Tvarka skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje.
